

MMM Dnro VN/32562/2022
SYKE Dnro SYKE/2022/1900

Maa- ja metsätalousministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen välinen tulossopimus vuosille 2023 – 2027

Sisältö

1. SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN TEHTÄVÄT JA PÄÄMÄÄRÄT	2
2. MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNON TOIMIALAN JA HALLINNONALAN TAVOITELINJAUKSET SEKÄ VESITALOUSTEHTÄVIÄ KOSKEVAT LINJAUKSET	2
2.1 Suomen ympäristökeskuksen toimintaan liittyvän yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet	3
2.2 Vesitalousstrategian tavoitteet	3
2.3 Toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet	4
3. TULOSTAVOITTEET VESITALOUSTEHTÄVILLE	4
4. TULOSTAVOITTEET MUULLE YHTEISTYÖLLE	8
5. TULOSTAVOITTEET TOIMINNALLISELLE TULOKSELLISUUDELLE	9
6. TULOSTAVOITTEET VOIMAVAROJEN HALLINNALLE	10
7. SEURANTA JA RAPORTOINTI	12
LIITE 1. Tulostavoitteiden toteutumista tukevat toimenpiteet 2023	13
LIITE 2. Muu MMM-SYKE-yhteistyö vuosina 2023-2027	29
LIITE 3. Strategisten tulostavoitteiden ja kestävä kehityksen tavoitteiden yhteydet	31
LIITE 4. SYKEN toimintaympäristön muutosten tarkastelu	32

1. SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN TEHTÄVÄT JA PÄÄMÄÄRÄT

Suomen ympäristökeskus (SYKE) on ympäristöministeriön alainen tutkimus- ja asiantuntijalaitos. SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesitalouteen liittyviä tehtäviä. SYKEN toimialasta ja tehtävistä säädetään laissa Suomen ympäristökeskuksesta (1069/2009) sekä Valtioneuvoston asetuksessa Suomen ympäristökeskuksesta (1828/2009). SYKE toimii tilastolain (280/2004) määrittämänä tilastoviranomaisena tuottaen hydrologiset tilastot sekä vastaa mm. tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaisesti toimialallaan tulvariskien hallinnassa tarvittavista asiantuntijapalveluista.

SYKE kehittää ratkaisuja kestävästä kehityksestä edistämiseksi erityisesti valtioneuvoston, muun julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän käyttöön. Ratkaisujen pohjaksi SYKE tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä ja arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia. SYKE huolehtii useista EU-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä hoitaa eräitä viranomais tehtäviä.

SYKEN strategia

SYKEN vuonna 2021 päivittämän strategian visiona on kestävyysmurros - SYKE vaikuttaa tutkimuksella, tiedolla ja palveluilla kestävästä yhteiskunnan rakentamiseen. Strategian vaikuttavat päämäärät liittyvät ilmastonmuutoksen torjuntaan ja muutokseen sopeutumiseen, kestävästä kierto- ja biotalouden vahvistamiseen, suomalaisten kaupunkiseutujen muuttamiseen kestävyden edelläkävijöiksi, luontokadon ehkäisyyn ja hyvinvoinnin edistämiseen luontopohjaisilla ratkaisuilla sekä meren ja vesistöjen hyvän tilan sekä vesivarojen kestävästä käytön turvaamiseen.

SYKEN toimintaympäristö ja sen muutos

SYKEN tehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta on keskeistä ennakoita ja varautua toimintaympäristön muuttumiseen. Tulossopimus laaditaan 1+4 vuotisenä, joten myös tulostavoitteissa on tarpeen ottaa huomioon toimintaympäristössä tapahtuvaksi ennakoitujen muutosten vaikutukset tulevina vuosina. Muutostekijöitä ja -ilmiötä on tunnistettu SYKEN strategiassa, maa- ja metsätalousministeriön strategiassa, vesitalousstrategiassa, valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa sekä julkisen hallinnon strategiassa. Muutostekijöistä on myös keskusteltu yhdessä osana tulossopimuksen valmistelua. Kaikissa edellä mainituissa esiin nousevat seuraavat SYKEN maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvät toimintaympäristön muutostekijät: ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnonvarojen käytön kokonaiskestävyys sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Muita tunnistettuja keskeisiä muutostekijöitä ovat: oikeudenmukaisen vihreän siirtymän vauhdittaminen, huoltovarmuus ja kriittisen infran toimintavarmuus, kaupungistuminen ja yhteiskunnan toimivuus, digitalisaatio, bio- ja kiertotalous, sekä talouden ja julkishallinnon murros. Lisäksi on tunnistettu joitakin muita globaaleja ja kansallisia muutostekijöitä, mutta joihin SYKEN vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset. Muutostekijöitä on kuvattu tarkemmin liitteessä 4.

Suomen ympäristökeskuksen tehtävät ja tavoitteet kytkeytyvät YK:n kestävästä kehityksestä toimintaohjelman (Agenda 2030) kansalliseen ja kansainväliseen toimeenpanoon. Kestävästä kehityksestä ja SYKEN vesitaloustehtäviä koskevien strategisten tavoitteiden yhteyksiä on tarkasteltu liitteessä 3.

2. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN TOIMIALAN JA HALLINNONALAN TAVOITELINJAUKSET SEKÄ VESITALOUSTEHTÄVIÄ KOSKEVAT LINJAUKSET

Tässä luvussa on kuvattu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan strategian yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet (luku 2.1). Omana alalukunaan on kuvattu tiiviisti vesitalousstrategian tavoitteet (luku 2.2). Lisäksi omassa luvussaan on toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja voimavarojen

hallinnan tavoitteet (luku 2.3). Näitä tavoitteita sovelletaan myös vuosina 2023–2027 ellei muusta päätetä.

2.1 Suomen ympäristökeskuksen toimintaan liittyvän yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan strategiset vaikuttavuustavoitteet ovat:

- A1. Kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuus ja kilpailukyky paranevat.
- A2. Kestävä luonnonvaratalous turvaa huoltovarmuutta, lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä.
- A3. Monipuolinen yritystoiminta sekä menestyvä maaseutu ja saaristo, monipaikkaisuus ja yhteistyöverkostot vahvistavat yhteiskuntaa.
- A4. Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta.

Vesitaloustehtävissä SYKE:n toiminta liittyy erityisesti maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vaikuttavuustavoitteeseen A2 sekä osin vaikuttavuustavoitteisiin A3 ja A4.

Lisäksi SYKE toteuttaa osaltaan seuraavia hallitusohjelman tavoitteita:

- Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi
- Kokoaan suurempi Suomi
- Elinvoimainen Suomi

Hallitusohjelmassa korostetaan tiedon ja vuorovaikutuksen merkitystä poliittisessa päätöksenteossa. SYKE:n kannalta on tärkeää huolehtia osaltaan todennetun tiedon välittämisestä tehokkaasti kaikkien toimijoiden ja tarvitsijoiden käyttöön.

Lisäksi SYKE:n on erityisesti otettava toiminnassaan huomioon yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategisina tehtävinä mainitut vesihuolto, tulvariskien hallinta ja patoturvallisuus.

2.2 Vesitalousstrategian tavoitteet

Vesitalousstrategia 2030 ohjaa maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtävien hoitoa, ja siten tarkentaa laajemmassa ministeriön strategiassa esitettyjä tavoitteita. Strategia toimii ministeriön hallinnonalan tulosohjauksen, toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana.

Vesitalousstrategian visio on: Puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia.

Vesitalousstrategian vision toteuttamiseksi on määritetty neljä päämäärää ja niitä täsmentävät toimintalinjat. Päämäärät ovat:

1. Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovitetaan yhteen valuma- ja vesistöalueilla.
2. Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden keinoin edistetään ilmastonmuutoksen hillintää.
3. Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa.
4. Suomi edistää kestävä ja vesiturvallista maailmaa.

Kaikki päämäärät liittyvät maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan strategiseen vaikuttavuustavoitteeseen A2. Päämäärä 2 liittyy osin vaikuttavuustavoitteeseen A1, päämäärä 3 osin vaikuttavuustavoitteisiin A3 ja A4 sekä päämäärä 4 osin vaikuttavuustavoitteisiin A1 ja A3.

Visiota ja sen toimeenpanoa täydentävät toiminta-ajatus ja toimintatapa, joiden periaatteet on otettu huomioon tulostavoitteissa.

Vesitalousstrategiassa todetaan hallinnon toiminta-ajatuksesta seuraavasti:

- Huolehdimme, että puhdasta vettä riittää ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon tarpeisiin.
- Varmistamme vesitalouden riskien hallinnan sekä vesitalousrakenteiden ja –palveluiden turvallisuuden ja toimintavarmuuden.
- Luomme sosiaalista ja ekologista hyvinvointia sekä edellytyksiä elinkeinoille ja liiketoiminnalle.

Hallinnon toimintatavasta vesitalousstrategiassa todetaan seuraavasti:

- Toimimme vastuullisesti, vaikuttavasti ja ennakoiden yhteistyössä paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti sekä julkisen että yksityisen sektorin ja järjestökentän kanssa.
- Kehitämme vesialan osaamista ja toimintaa jatkuvasti vastaamaan muuttuviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Kasvatamme yleistä tietoisuutta vesivarojen kestävästä käytöstä.

2.3 Toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet

Toiminnallisen tuloksellisuuden päämääränä on, että toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi.

Voimavarojen hallinnan päämääränä on, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa.

SYKEN toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita on kuvattu tarkemmin luvussa 5 ja voimavarojen hallinnan tavoitteita luvussa 6.

3. TULOSTAVOITTEET VESITALOUSTEHTÄVILLE

Tulossopimus täsmentää ja täydentää alustavia tulostavoitteita, jotka maa- ja metsätalousministeriö on asettanut valtion vuoden 2023 talousarvion laadinnan yhteydessä.

Suomen ympäristökeskuksen toiminnan vaikuttavuudelle määritellyt tavoitteet ja indikaattorit on kuvattu ympäristöministeriön ja SYKEN tulossopimuksessa vuosille 2020-2023. Vesitaloustehtäviä ja niiden vaikuttavuutta on kuvattu perusteellisesti SYKEN toimintakertomuksessa ja vastuullisuusraportissa.

Vesitaloustehtävissä SYKEN toiminta liittyy kaikkiin vesitalousstrategian päämääriin. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan strategisista vaikuttavuustavoitteista toiminta liittyy erityisesti maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vaikuttavuustavoitteeseen A2 sekä osin vaikuttavuustavoitteisiin A3 ja A4.

SYKE tukee toiminnallaan vesitaloustehtävissä vesitalousstrategian päämääriä seuraavasti:

Päämäärä 1. Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovitetaan yhteen valuma- ja vesistöalueilla

Päämäärää täsmentävät toimintalinjat ja SYKEN tavoitteet niiden toteuttamiseksi:

- 1.1. Vesivarojen kestävä käyttö, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, vesistöjen kunnostus ja vesienhoito sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen yhteensovitetaan eri intressit huomioiden vesitaloustehtävien toimeenpanossa kuten vesistövisioissa.
 - SYKE edistää kokonaisvaltaisen valuma-aluekohtaisen vesienhallinnan konseptia ja avustaa laajassa yhteistyössä vesistöjen vastuullisen käytön ja hoidon visiohankkeiden toteutusta. (A2.4a)¹
- 1.2. Maa- ja metsätalouden vesienhallinta toteutetaan edistämällä kestävää tuotantoa, tulva- ja kuivuusriskien hallintaa, vesienhoitoa ja luonnon monimuotoisuutta valuma-alueet huomioiden.
 - SYKEN hankkeissa sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierron elvyttäminen sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa. (A2.4b)

¹ Tavoitekirjausten jäljessä, sulkuihin merkitty koodi viittaa Liitteen 1 toimenpidetaulukon

- SYKE vastaa yhdessä aluehallinnon kanssa maa- ja metsätalouden vesistökuormituksen ja sen vaikutusten seurannasta. (A6.6)
- 1.3. Vesirakentamisessa ja vesistöjen kunnostuksessa hyödynnetään luonnonmukaisia ratkaisuja ottaen huomioon vesien käytön tarpeet, ympäristövirtaama ja veden laatu, vaelluskalojen kulku sekä elinympäristöt.
 - SYKE:n hankkeissa sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierron elvyttäminen sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa. (A2.4b)
 - SYKE tukee asiantuntijana vesienhoitoon, kunnostukseen sekä rakennettuihin ja säännösteltyihin vesistöihin liittyviä tehtäviä. (A6.9)
 - SYKE välittää vesistökunnostusverkoston kautta tietoa ja kokemuksia vesistöjen kunnostamisesta ja kannustaa kansalaisia, yhteisöjä ja yrityksiä omaehtoiseen kunnostustyöhön. (A6.11)
- 1.4. Vesihuollon riskit tunnistetaan ja hallitaan raakavesilähteestä jätevesien vaikutuksiin saakka.
 - SYKE antaa vedenhankinnan asiantuntijapalveluja. (A6.12)²
- 1.5. Pinta- ja pohjavesien kestävä käyttö perustuu kattavaan ja ajantasaiseen tietoon ja valuma- ja vesistöalueittaiseen tarkasteluun.
 - SYKE hyödyntää uusia mittausteknologioita, automaatiota, koneoppimista ja mallinnusta vesitaloustiedon keräämisessä ja tuottamisessa kiinnittäen erityistä huomiota laadunvalvontaan ja tiedon keruun tehokkuuden parantamiseen. (A4.2)
 - SYKE vastaa vesien hallinnan ja vesitalouden tietovarantojen ja -järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä huolehtien järjestelmien yhteensopivuudesta ja yhteiskäyttöisyydestä. (A6.1)

Päämäärä 2. Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden keinoin edistetään ilmastonmuutoksen hillintää

Päämäärää täsmäntävät toimintalinjat ja SYKE:n tavoitteet niiden toteuttamiseksi:

- 2.1. Tulvista ja kuivuudesta terveydelle, turvallisuudelle, ympäristölle ja taloudelle aiheutuvat sekä patoturvallisuuden riskit hallitaan ja otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa.
 - SYKE tukee riskienhallintaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen liittyvää alueellisten toimijoiden työtä tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa sekä luontopohjaisten ratkaisujen käytössä. SYKE arvioi yhteistyössä ELY-keskusten ja alueiden toimijoiden kanssa pohjavesivarojen hallinnan/käytön kehittämistarpeet kuivuustilanteiden vedenhankinnan. (A2.2a)
 - SYKE tukee aluehallintoa tulvariskien hallinnan suunnittelussa sekä säännöstelyjen ja juoksutusten toimeenpanossa ja osallistuu säännöstelyverkoston toimintaan. (A6.8)
- 2.2. Tulva- ja kuivuusriskit ennakoidaan, niihin varaudutaan ja toiminta sovitetaan yhteen vesistöalueittain sekä säännösteltyissä, että luonnontilaisissa vesistöissä.
 - SYKE tukee tulva- ja kuivuusriskeihin varautumista huolehtimalla, että viimeisin ilmastotieto uusimpien skenaarioiden kautta on suunnittelusta ja varautumisesta vastaavien toimijoiden saatavilla (A2.2b)
 - SYKE vastaa Tulvakeskuksen toiminnasta, palveluista ja kehittämisestä yhteistyössä Ilmatieteen laitoksen sekä aluehallinnon ja pelastuslaitosten kanssa. (A6.5)
- 2.3. Vesihuolto on hiilineutraalia ja toimintavarmaa muuttuvassa ilmastossa.
 - SYKE edistää sektorien välistä yhteistyötä ja vesihuollon saattamista mukaan kiertotalous-, teknologia- ja ilmastohankkeisiin. (A3.2)
- 2.4 Maa- ja metsätalouden vesienhallinnassa sopeudutaan muuttuviin vesiolosuhteisiin sekä edistetään hiilensidontaa.
 - SYKE edistää tulvasuojelua sekä peltojen, metsien ja suometsien vesienhallintaa (mm. menetelmäkehittämisen kautta) vesistövaikutusten pienentämiseksi, maaperän hiilensidontan parantamiseksi sekä monimuotoisuuden turvaamiseksi (HO 2019). SYKE tarkastelee muita vaikutusmahdollisuuksia ilmastonmuutoksen hillintään vesitaloustehtävissä. (A2.1)

² Ks. vesihuollon riskien hallintaan liittyviä tavoitteita päämäärän 3 alta.

- 2.5 Uusiutuvaa energiaa ja säätövoimaa tuotetaan kokonaisvaikutukset huomioon ottaen kestävästi ja vaelluskalojen luonnollisen elinkierron mahdollistaen.
 - SYKE huolehtii vesienhoitoon, kunnostukseen sekä rakennettuihin ja säännösteltyihin vesistöihin liittyvistä asiantuntijatehtävistä. (A6.9)

Päämäärä 3. Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa Päämäärää täsmentävät toimintalinjat ja SYKEN tavoitteet niiden toteuttamiseksi:

- 3.1. Yhteiskunnan toiminnan ja huoltovarmuuden kannalta tärkeät vesitalousrakenteet ja – palvelut ovat turvallisia ja toimintavarmoja.
 - SYKE varmistaa vesihuoltoa tukevien toimintojen, tulva- ja kuivuusvaroituspalveluiden sekä Tulvakeskuksen toiminnan toimivuuden erilaisissa häiriötilanteissa osana kriittisen infran suojaamista. (A2.3)
 - SYKE kehittää ylläpitämiään tietojärjestelmiä ja palveluita osana juomavesidirektiivin täytäntöönpanoa. (A2.3)
 - SYKE kehittää menetelmiä sään ääri-ilmiöihin, kuten tulviin ja kuivuusjaksoihin, liittyvien riskien hallintaan sekä vesivarojen käytön seurantaan ja vaikutusten arviointiin sekä yhteiskunnan resilienssin vahvistamiseen. (A2.3)
 - SYKE vastaa vesistömallijärjestelmän ylläpidosta, vesistö- ja pohjavesiennusteista, ajankohtaisen vesitilannepalvelun sisällöstä, tulva-, kuivuus- ja lumikuormavaroituksista sekä LUOVA-järjestelmän tulvatilannekuvasta. (A6.4)
 - SYKE vastaa vesitalouden tietovarantojen ja -järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä huolehtien järjestelmien yhteensopivuudesta ja yhteiskäyttöisyydestä. (A6.1)
- 3.2 Vesitalouden tiedon tuotanto, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen on kyberturvallista ja mahdollistaa uutta liiketoimintaa sekä vastaa paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin tietotarpeisiin.
 - SYKE tehostaa ja yhtenäistää vesitalous- ja muun luonnonvaratiedon tiedonhallintaa, tuottamista ja jakelua osana ympäristö- ja luonnonvaratiedon hallinnan kokonaisuuden modernisointia tiedonhallintalain mukaisesti; sekä mahdollistaa tietojen helpon saatavuuden, yhteentoimivuuden sekä yhteiskäyttöisyyden julkishallinnon ja yksityispuolen toimijoiden kanssa. (A4.1)
 - SYKE vastaa vesitalouden tietovarantojen ja -järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä huolehtien järjestelmien yhteensopivuudesta ja yhteiskäyttöisyydestä. (A6.1)
 - SYKE vastaa vesivaroihin liittyvästä ajantasaisesta viestinnästä ja sen kehittämisestä, erityisesti vesi.fi –verkkopalvelun sisällöstä, ylläpidosta ja kehityksestä yhteistyössä muiden luonnonvaralan organisaatioiden kanssa. (A6.2)
 - SYKE toimii kansallisena hydrologisena vastuorganisaationa vastaten hydrologisen seurannan kehittämisestä, kansallisen seurantaohjelman laadinnasta ja toimeenpanon tuesta, ohjelman mukaisen hydrologisen tiedon tilaamisesta, hydrologisten tietokantojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä niihin perustuvista palveluista yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeisiin. (A6.3)
 - SYKE vastaa Vesistömallijärjestelmän ylläpidosta, vesistö- ja pohjavesiennusteista, ajankohtaisen vesitilannepalvelun sisällöstä, tulva-, kuivuus- ja lumikuormavaroituksista sekä LUOVA-järjestelmän tulvatilannekuvasta. (A6.4)
 - SYKE huolehtii SYKEN vastuulla olevista kansallisista ja kansainvälisistä vesiraportointivelvollisuuksista ja kehittää järjestelmiä näiden tehostamiseksi. (A6.7)
- 3.3 Vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakennemuutosta edistetään kohti toimintakykyisempää laitosrakennetta.
 - SYKE edesauttaa vesihuoltosektorin uudistumista osallistumalla kansallisen vesihuoltouudistuksen toteutukseen tuottamalla vertailutietoa vesihuoltolaitosten toiminnasta, edistämällä vesihuoltosektorin digitalisaatiota ja kehittämällä alan viestintää. (A3.1)
 - SYKE edistää sektorien välistä yhteistyötä ja vesihuollon saattamista mukaan kiertotalous-, teknologia- ja ilmastohankkeisiin. (A3.2)
- 3.4 Vesihuollon omistajuus ja määräysvalta säilytetään kunnilla ja asiakasomisteisilla osuuskunnilla, ja vesihuoltoa kehitetään osana yhdyskuntakehitystä.
 - SYKE edesauttaa vesihuoltosektorin uudistumista osallistumalla kansallisen vesihuoltouudistuksen toteutukseen tuottamalla vertailutietoa vesihuoltolaitosten toiminnasta, edistämällä vesihuoltosektorin digitalisaatiota ja kehittämällä alan viestintää. (A3.1)

- 3.5 Vesitaloushallinto vastaa muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, ja vesitaloustehtävien hyvään hoitoon tarvittava osaaminen ja voimavarat turvataan ennakoiden.
 - SYKE osallistuu vesialan osaamisen kehittämiseen ja koulutuspakettien toteutukseen. (A6.14)
 - SYKE järjestää yhteisiä koulutus- ja neuvottelupäiviä. (A6.13)
 - SYKE antaa vedenhankinnan asiantuntijapalveluja. (A6.12)
 - SYKE tukee aluehallinnon kolmeen yhteistyöalueeseen perustuvaa vesitaloustehtävien hoitoa ELY-keskuksissa. (A6.15)

Päämäärä 4. Suomi edistää kestäväää ja vesiturvallista maailmaa

Päämäärää täsmentävät toimintalinjat ja SYKEN tavoitteet niiden toteuttamiseksi:

- 4.1. Vesialan julkiset hankinnat tuottavat uusia menetelmiä, ratkaisuja ja toimintatapoja kestävään vesitalouteen Suomessa ja kansainvälisesti.
- 4.2 Vesitalouden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa tehdään kansainvälisessä yhteistyössä tutkimus- ja koulutuslaitosten sekä yritysten välillä.
 - SYKE varmistaa osaamisen riittävyyden ja kehittymisen kansainvälisissä vesitaloustehtävissä mm. hyödyntämällä kansainvälisiä verkostoja ja laajentamalla tehtävänkuvia. Lisäksi kansainvälistymistä edistetään henkilöstö- ja urasuunnittelulla ja kehittämällä yhteistyötä ELY-keskusten, tutkimuslaitosten ja oppilaitosten kanssa. (A5.1)
- 4.3 Rajavesistöyhteistyömme on aktiivista, ennakoivaa ja hyödyttää kansainvälisten rajavesistösovimusten toimeenpanoa globaalisti.
 - SYKE tukee Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimeenpanoa ja Suomen vesifoorumin toimintaa sekä edistää vesialan kumppanuuksia. SYKE edistää suomalaisen osaamiseen perustuvaa kansainvälistymistä (ml. tutkimus ja koulutus) ja vientiliiketoiminnan kehittymistä Sinisen biotalouden kansallisen kehittämissuunnitelman sekä tutkimus- ja osaamisagendan mukaisesti. (A5.2)
 - SYKE tekee aktiivista yhteistyötä kansainvälisten verkostojen kautta (EU, YK-järjestöt, rajavesiyhteistyö, tutkimusverkostot) sekä vahvistaa ilmastonmuutokseen ja vesivarojen hallintaan sekä erilaisiin ohjauskeinoihin liittyvää tutkimustoimintaa yhteistyössä kotimaisten ja ulkomaisten yliopistojen sekä tutkimuslaitosten kanssa. (A5.4)
 - SYKE edistää yhteisiä hankkeita, suunnitelmia ja ohjelmia sekä antaa asiantuntijapalveluja rajavesistöyhteistyössä Venäjän, Ruotsin ja Norjan kanssa. (A6.10)
- 4.4 Vesivarojen käyttöön liittyvien jännitteiden vähentämiseksi vesitaloudessa edistetään sektoreiden välistä yhteistyötä ja kiertotalousratkaisuja sekä otetaan huomioon vesivarojen hallinnan, ruuan- ja energiantuotannon sekä ekosysteemien väliset keskinäisriippuvuudet.
 - SYKE osallistuu kansainvälisen luonnonvarapolitiikan verkoston toimintaan ja tukee vesi-ruoka-energia -arviointeja. (A5.3)
- 4.5 Vesitaloushallinto edesauttaa kestävään vesiliiketoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä
 - SYKE tukee Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimeenpanoa ja Suomen vesifoorumin toimintaa sekä edistää vesialan kumppanuuksia. SYKE edistää suomalaisen osaamiseen perustuvaa kansainvälistymistä (ml. tutkimus ja koulutus) ja vientiliiketoiminnan kehittymistä Sinisen biotalouden kansallisen kehittämissuunnitelman sekä tutkimus- ja osaamisagendan mukaisesti. (A5.2)
 - SYKE tukee aluehallinnon kolmeen yhteistyöalueeseen perustuvaa vesitaloustehtävien hoitoa ELY-keskuksissa (A6.15) liittyen vesitalousstrategian kaikkiin päämääriin.

4. TULOSTAVOITTEET MUULLE YHTEISTYÖLLE

SYKE tukee maa- ja metsätalousministeriön strategisten tavoitteiden toteutumista vesitalouteen liittyvien tavoitteiden lisäksi myös muussa toiminnassaan vuosina 2023-2027. Esimerkiksi paikkatiedon hyödyntämiseen liittyvä yhteistyö on jatkunut useita vuosia. Luonnonvara- ja ympäristötiedon yhteiskäytön vauhdittaminen, maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman toimeenpano sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen tehtävät ovat osaltaan kasvattaneet yhteistyön merkitystä.

SYKEN toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi perustuu pääosin hankerahoitukseen. Hankkeiden tavoitteista ja rahoituksesta sovitaan erikseen. SYKE hyödyntää mahdollisuuksien mukaan myös muussa toiminnassaan syntyvää tietämystä ja yhteyksiään maa- ja metsätalousministeriön strategisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Liitteessä 2 on kuvattu maa- ja metsätalousministeriön ja SYKEN muun kuin vesitaloutta koskevan yhteistyön sisältö vuosina 2023-2027 ministeriön strategisten tavoitteiden mukaisesti jäsenneilynä.

5. TULOSTAVOITTEET TOIMINNALLISELLE TULOSELLISUUDELLE

Päämääränä on, että SYKEN toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Toiminnallisten tuloksellisuuden tavoitteet ja niiden alatavoitteet ovat:

B1. Toimintamme on asiakaslähtöistä, verkostoitunutta, vastuullista ja ennakoivaa.

- B11. Johtamisemme on tavoitteellista, sitoutunutta ja vuorovaikutteista.
- B12. Viestintämme on osa kaikkea toimintaa, suunnitelmallista ja oikea-aikaista.
- B13. Kansainvälinen ja EU-vaikuttamisemme on ennakoivaa ja aktiivista.

SYKEN strategia vastaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan toiminnallista tuloksellisuutta koskevia linjauksia. SYKEN strategiassa on nostettu esiin ymmärryksen lisääminen ja ratkaisuiden kehittäminen kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa sekä avoimen tiedon ja tieteen periaatteiden noudattaminen.

SYKellä on vuodesta 2018 lähtien ollut ISO 9001- ja ISO 14001-sertifioinnit toimintaansa ohjaaville käytännöille, joita kutsutaan toimintajärjestelmäksi. Toimintajärjestelmään liittyvät järjestelmälliset oman toiminnan arvioinnit, säännölliset ulkoiset auditoinnit, riskien ja mahdollisuuksien hallintamenettely sekä johdon katselmukset. Käytäntöjen tavoitteena on arvioida säännöllisesti toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta, tunnistaa onnistumiset ja parantamista vaativat asiat sekä päättää tarvittavista toimenpiteistä.

SYKEN strateginen palvelulupaus kiteytyy toiminta-ajatukseen, jonka mukaan SYKE vaikuttaa tutkimuksella, tiedolla ja palveluilla kestäväen yhteiskunnan rakentamiseen. SYKEN tavoitteena on olla viestinnässään parhaita julkishallinnon virastoja erityisesti viestinnän kiinnostavuudessa ja aktiivisuudessa. SYKE seuraa aktiivisesti viestintänsä vaikuttavuutta ja laatii vuosittain verkossa julkaistavan vastuullisuusraportin Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti.

SYKE huolehtii vesitilannepalvelun käytettävyydestä siten, että palvelu tai sen varajärjestelyt ovat käytettävissä tulvatilanteiden aikana koko vuorokauden ajan myös viikonloppuisin.

Olemme aktiivisia kansainvälisissä verkostoissa, esimerkiksi eurooppalaisessa hydrologisten ja vesitutkimuslaitosten verkostossa (EurAqua) sekä vesikumppanuusverkostossa (Water4All).

B2. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintamme tukee ennakoivasti päätöksentekoa, elinkeinojen kilpailukykyä ja vaikuttavuutta.

SYKEN tutkimus- ja kehittämistyö on aloitteellista ja kunnianhimoista. SYKE on sitoutunut noudattamaan avoimen tiedon ja tieteen periaatteita, lisäämään ymmärrystä sekä kehittämään ratkaisuja yhteistyönä ja verkostoissa, kansallisesti ja kansainvälisesti. SYKE pyrkii tarkastelemaan järjestelmiä kokonaisuuksina ottaen huomioon niiden moninaiset kytkennät. Vaikuttavuutemme syntyy erityisesti vuorovaikutteisista tutkimus- ja kehityshankkeista, laadukkaista tuloksista ja aktiivisesta viestinnästä.

B3. Digitaaliset ratkaisumme ja tietovarantomme ovat turvallisia, hyvin käytettäviä, yhteentoimivia ja niitä hyödynnetään laajasti.

SYKEN kehittää ja soveltaa digitalisaation mahdollisuuksia ja uusia tutkimusmenetelmiä. SYKE edistää luonnonvaratietojen sekä ympäristön tilaa koskevan tiedon yhteiskäyttöisyyttä, yhteensopivuutta ja saatavuutta hyödyntämällä kansallisia digitalisoinnin ja yhteentoimivuuden periaatteita. SYKellä on ollut keskeinen rooli pian julkaistavan Ympäristön tilan seurannan strategian 2030 valmistelussa, johon on osallistunut kaikki keskeiset tiedon tuottajat ja käyttäjät. Merkittävät digitaaliset hankinnat ja rahoitusesitykset suunnitellaan tarkoituksenmukaisesti yhteistyössä eri käyttäjien kanssa.

SYKEN tavoitteena on varmistaa, että verkkopalvelut, tietojärjestelmät ja -palvelut ovat saavutettavia ja käytettäviä ja toimivat häiriöttömästi.

B4. Ennakoimme riskejä, varaudumme kriiseihin sekä vahvistamme palautumiskykyä häiriö- ja kriisitilanteissa.

SYKE arvioi suunnitelmallisesti toimintaansa liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia sekä huolehtii arviointien perusteella päätettyjen toimenpiteiden toteuttamisesta. Riskien ja mahdollisuuksien hallinnassa sovelletaan voimassaolevia valtionhallinnon ja tulosoajavien ministeriöiden ohjeita sekä soveltuvilta osin myös kansainvälisiä standardeja. SYKEN riskien arviointi perustuu ISO 31 000 -standardiin. Riskien arviointikehikko on jaettu kuuteen osa-alueeseen, joita kutakin arvioidaan säännöllisesti kahden vuoden välein. SYKE ylläpitää erityistilannevalmiuttaan sekä vastaa merkittäviä ympäristövahinkoja koskevasta varallaolosta. Varallaolo on voimassa arkisin 7-19 sekä viikonloppuisin ja pyhäpäivisin 9-19.

Toiminnallista tuloksellisuutta koskevat keskeiset tunnusluvut

Tunnusluvut	Toteuma 2021	Ennuste 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Verkkosivuvierailujen määrä (www.vesi.fi , 1000 kpl/a ¹⁾	1000	1100	1200	1500	1500	1500
Verkkopalvelun käyttäjien tyytyväisyys (www.vesi.fi - palveluun tyytyväisten käyttäjien osuus, %)		90	90	90	90	90
Vesitilannepalvelun käytettävyys (%) ³⁾	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5
Tunnettuus, media-indeksi (julkishallinnon mediabarometri: kiinnostavuus x aktiivisuus (0-100))		51		50		50

¹⁾Vesiaiheinen sisältö on oletettu siirrettäväksi [vesi.fi](http://www.vesi.fi)-palveluun vaiheittain vuosina 2021-2022

²⁾Käyttäjätyytyväisyyden seuranta alkaa 2022

³⁾Käytettävyys on arvioitu ottaen huomioon suunnitellut ja ennakoimattomat käyttökätkot

Näitä toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita sovelletaan myös vuosina 2023–2027 ellei muusta päätetä.

Toiminnallisen tuloksellisuudelle asetettuja tavoitteita on tarkasteltu laajemmin ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen tulossopimuksessa vuosille 2020-2023.

6. TULOSTAVOITTEET VOIMAVAROJEN HALLINNALLE

Päämääränä on, että SYKEN voimavarat suunnataan tehokkaasti tukemaan yhteiskunnallisten vaikuttavuus-tavoitteiden saavuttamista. Huolehditaan siitä, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa. Voimavarojen hallinnan tavoitteet ja niiden alatavoitteet ovat:

C1. Henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin. Henkilöstösuunnittelu on toimintaa tukevaa, ennakoivaa ja pitkäjänteistä.

SYKEN henkilöstön työtyytyväisyys on pysynyt suhteellisen korkeana 2010-luvun ajan. Rahoitusrakenteen muutokset ovat vaikuttaneet henkilöstön asemaan projektirahoitteen työn lisääntymisen vuoksi. Muutoksia on hallittu mm. esimiestyön ja organisaatorakenteen muutosten sekä toimintakäytäntöjen uudistamisen kautta. SYKEN organisaation uudesta rakennetta on valmisteltu vuonna 2022 niin, että täysin uudistettu organisaatio aloittaa toimintansa vuoden 2023 alussa.

C2. Tehtävät ja toiminta on mitoitettu rahoituksen mukaan.

Suomen ympäristökeskuksessa on kiinnitetty huomiota voimavarojen hallintaan useiden vuosien ajan suoran budjettirahoituksen vähenemisen ja muun rahoituksen lisääntymisen vuoksi.

C3. EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty.

Vuonna 2022 toiminnan rahoituksesta muun kuin suoran budjettirahoituksen osuuden arvioidaan olevan noin 61 %. Ulkoisen rahoituksen osuuden arvioidaan pysyvän korkeana myös lähivuosina. EU-rahoituksen osalta on pyritty hyödyntämään erityisesti Horizon Europe-rahoitusta vuosina 2022-2026. SYKE on menestynyt Horizon Europe -rahoitushauissa vuosina 2021-2022 erityisen hyvin.

C4. Toimitilahallinta ja toimipaikkaverkko sekä hankintatoimi ovat tehokkaita ja tukevat kestävyttä.

SYKEN toimitiloja on uudistettu vuosina 2018-2021 valtionhallinnon toimitilastrategian mukaisesti. SYKEN toimistotilojen tilatehokkuus (9,96 htm²/htv vuonna 2021) alittaa jo nyt vuodelle 2030 asetetun tavoitteen (10 htm²/htv). SYKEN hankintatoimessa toimitaan valtionhallinnon hankintaohjeiden mukaisesti. SYKEN toimintajärjestelmään sisältyviin hankintakriteereihin sisältyy kestävyysnäkökohtien huomioonottaminen. Hankintatointa kehitetään jatkuvasti, ja vuonna 2022 se on myös sisäisen auditoinnin kohde.

C5. Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista.

Voimavarojen hallintaa koskevat keskeiset tunnusluvut

Tunnusluvut	Toteuma 2021	Ennuste 2022	Tavoite /TAE 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Henkilötyön määrä (htv)	648	660	670	660	660	660
Vesitaloustehtäviin kohdentuvan henkilötyön määrä ¹⁾ (htv)	46	36	36	36	36	36
Työtyytyväisyys (VM-baro)		3,84 (toteuma)		3,8		3,8
Sairauspoissaolot (työpäivää/htv)	5,5	4,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Kiinnostavuus työnantajana (Sijoittuminen Universum-tutkimuksessa luonnontieteiden ammattilaisten / opiskelijoiden vastauksissa)	2./3.	2./3.	2./3.	2./3.	2./3.	2./3.
Suomen ympäristökeskuksen toimintamenorahoitus (35.10.04), milj.€	27,5	25,3 ²⁾	26,0	27,7	27,7	27,7
EU-hankerahoitus	4,9	6,8	7,4	8,5	7,7	7,7

¹⁾Sisältää arvion toimintamenorahoituksella ja erillisrahoituksella tehdyn henkilötyön määrästä

²⁾Toteutunut käyttö

³⁾Ennuste 2022 ja tavoite 2023 sisältävät arvion aiemmilta vuosilta siirtyneen toimintamenorahoituksen käytöstä.

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 2023 on määritelty, että SYKEN toimintamenoista (momentti 35.01.04) kohdennetaan vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviin noin 1 500 000 euroa. SYKEN toimintamenoäärä rahaa arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin noin 20 henkilötyövuoden ja erillisrahoitusta noin 16 henkilötyövuoden kustannusten kattamiseen.

SYKElle osoitetun määrärahan kasvusta vuonna 2023 osa aiheutuu uusien ympäristöministeriön hallinnonalan tehtävien hoitamiseen osoitetusta rahoituksesta ja osa tutkimusresurssien vahvistamisesta.

Näitä voimavarojen hallinnan tavoitteita sovelletaan myös vuosina 2023–2027 ellei muusta päätetä.

Voimavarojen hallinnalle asetettuja tavoitteita on tarkasteltu laajemmin ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen tulossopimuksessa vuosille 2020-2023.

7. SEURANTA JA RAPORTOINTI

Suomen ympäristökeskus toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle vuoden 2023 tulostavoitteiden toteutumista koskevan väliraportin 30.6.2023 mennessä. Merkittävien poikkeamien osalta SYKEN tulee olla yhteydessä ministeriöön mahdollisimman pikaisesti.

SYKEN toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2023 toimitetaan ministeriöön heti sen hyväksymisen jälkeen täydennettynä tämän tulossopimuksen toteutuman yhteenvedolla.

Helsingissä 18. tammikuuta 2023

Jaana Husu-Kallio
Kansliapäällikkö
Maa- ja metsätalousministeriö

Leif Schulman
Pääjohtaja
Suomen ympäristökeskus

- Liite 1. Tulostavoitteiden toteutumista tukevat toimenpiteet 2023
- Liite 2. Muu MMM-SYKE-yhteistyö vuosina 2023-2027
- Liite 3. Strategisten tulostavoitteiden ja kestävä kehityksen tavoitteiden yhteydet
- Liite 4. SYKEN toimintaympäristön muutosten tarkastelu